Ahti Fagerblom 20.5.2020 52/20/L/A

Eduskunta, talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto 26.5.

U 11/2020 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi ja asetuksen (EU) 2018/1999 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki)

Pyydettynä lausuntona valtioneuvoston EU:n ilmastolakiehdotusta koskevasta kirjelmästä Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

Metsäteollisuus on pitkälle irtautunut fossiilisista polttoaineista. Alan tekemän ilmastotiekarttatyön skenaarioista on nähtävissä, että Suomessa toimivan metsäteollisuuden tehtaat voivat olla lähes fossiilivapaita vuonna 2035, mikäli toimintaympäristö tukee ilmastomyönteisiä investointeja.

Samaan aikaan voidaan tuottaa uusiutuvasta luonnonmateriaalista ilmastoystävällisiä tuotteita korvaamaan fossiilisten ja muiden uusiutumattomien luonnonvarojen käyttöä siten, että metsävarat jatkavat edelleen kasvuaan.

Metsäteollisuudella on siten suuri merkitys Suomen ilmastoneutraalisuustavoitteelle sekä talouden ja työllisyyden vahvistamiselle. Tämä palvelee myös EU:n vastaavia tavoitteita, jotka ovat komission ilmastolakiehdotuksessa esillä.

Tulevissa EU-neuvotteluissa Suomen on tarpeen pitää esillä komission 2018 julkaiseman ilmastovision (A Clean Planet For All) sisältämiä elementtejä. Visiossa painotettiin puujalosteita ilmastoratkaisuina ja puuraaka-aineen tarvetta moniin teollisiin tuotteisiin (esimerkiksi rakentaminen, kuitutuotteet, tekstiilit, komposiitit, biomuovit, uusiutuva energia). Fossiiliset päästöt nähtiin ilmastovisiossa selkeästi tärkeimpänä ongelmana ja uusiutuvat materiaalit ratkaisuina.

Fossiilisista päästöistä irtautuminen on otettava EU:n ilmastolain ykköstavoitteeksi

Komission ehdottaman ilmastolain perimmäinen tavoite on, että Eurooppa ei vuonna 2050 enää lisää hiilidioksidin määrää ilmakehään ja lakkaa siten lämmittämästä ilmastoa. Tavoite on oikea ja välttämätön.

Valitettavasti julkaistussa lakiehdotuksessa on vakava puute, sillä se ei edellytä fossiilisten raaka-aineiden käytön minimoimista, vaikka niiden käyttö on ilmastonmuutoksen juurisyy. Tämä näkökulma pitäisi saada Suomen kantaan ja toimintaan jatkoneuvotteluissa.

Mikäli ilmastolakiin ei aseta fossiilisten minimoimista ykköstavoitteeksi, niin vuotta 2050 koskeva tavoite uhkaa vesittyä. Vaara on ilmeinen, sillä osa EU:n jäsenmaista voi kokea fossiilisten käytön lopettamisen liian kalliiksi tai vaikeaksi. Väliaikaisemmat ja huonommat ratkaisut saattavat houkutella.

Suomen on torjuttava kehitys, jossa fossiilisten päästöjen annettaisiin jatkua merkittävinä sillä verukkeella, että päästöjä yritettäisiin saada takaisin pois ilmasta lisäämällä hiiltä sitovan kasvillisuuden määrää. Tällainen suunnitelma ei toimi, sillä kasvillisuus on altis monenlaisille tuhoille. Tuli, tuuli ja tuholaiset ovat tehneet metsistä päästölähteitä eri puolilla maailmaa. Suomen on pidettävä esillä, että kasvillisuus ei ole pysyvä hiilipankki, vaikka niin haluttaisiin. Sen sijaan, kun fossiilisia raaka-aineita ei kaiveta maasta ylös, ne eivät ikinä päädy lämmittämään ilmastoa. Tämä hiilipankki on ikuinen.

Suomen on edelläkävijänä luontevaa vaatia sitä, että kaikkien jäsenmaiden tulee omalta osaltaan pyrkiä hiilineutraalisuuteen vuoteen 2050 mennessä. Tämä ei tarkoita, että nykyisin fossiilisista riippuvaiset maat jätettäisiin ongelmineen yksin. On tärkeää, että EU-varoja ohjataan näiden maiden sellaisiin investointeihin, jotka auttavat irtautumaan fossiilitaloudesta. Yhtä lailla on oikeidenmukaista, että edelläkävijämaiden taakaksi ei jää hoitaa muiden maiden fossiilipäästöjä esimerkiksi metsänielujen avulla.

Vaikka fossiilisten raaka-aineiden käyttöä on vääjäämättä vähennettävä, ihmisten kulutustarpeet jatkuvat. Tavaroita, palveluita ja energiaa tarvitaan, mutta ne on tuotettava päästöttömästi. Suomen on EU-neuvotteluissa luontevaa pitää esillä, että uusiutuvien materiaalien käytön edistäminen on täysin mahdollista. EU on koko 2000-luvun lisännyt lainsäädännön keinoin uusiutuvan energian määrää. Sama tahtotila on nyt kanavoitava uusiutuvien materiaalien käytön edistämiseen, jotta fossiilivapaa talous lähtisi nousuun.

Suomella on kannatettavia näkemyksiä joustoihin, kansallisiin tavoitteisiin ja hiilivarastojen hallinnointiin

Metsäteollisuuden mielestä on erinomaista, että Suomi katsoo, että maankäyttösektorin hiilivarastoja ja nieluja tulee hallinnoida jäsenmaakohtaisesti. Samoin on myönteistä, että Suomi pitää esillä kansainvälisten joustojen käytön mahdollisuutta.

Suomen varauksellisuus komission toimivaltaa kohtaan päästövähennyskehityspolun määrittämisessä on kannatettava. On tärkeää, että jäsenmaat pääsevät osallistumaan päätöksentekoon ja toimittamaan oikeita tietoja valtion päästö- ja kehitysnäkymistä. Suomen osalta on tärkeää, että toimialojen tekemien ja TEM:lle toimittamien ilmastotiekarttojen tietopohjaa hyödynnetään myös EU:n suuntaan.

Suomen olisi syytä pitää esillä, että eurooppalaisen teollisuuden kansainvälisesti kilpailukyvystä on huolehdittava riippumatta siitä, mihin vuotta 2030 koskevaan päästövähennystavoitteeseen päädytään 2050 ilmastoneutraalisuus tavoitteen myötä. Hiilivuotoa on ehkäistävä EU-tasolla ja myös kansallisin toimin, kuten jatkamalla komission viherryttämää ja sähköistymistä edistävää päästökauppakompensaatiota.

Metsäteollisuus ry

Timo Jaatinen
toimitusjohtaja